

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til statsministeren af Kurt Hansen, Steen Folke, Sigsgaard og Wilhjelms:

„Hvilke foranstaltninger anses for påkrævede for at hindre, at virksomheder bliver lukket, fordi det bedre kan betale sig for ejerne at flytte kapital eller produktion til udlandet?“

(Forespørgsel nr. I. Anmeldt 24/1 75. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/1 75).

Ordføreren for forespørgerne (Kurt Hansen) (VS):

Når vi har anmodet om en forespørgselsdebat af denne karakter, skyldes det bl. a., at vi inden for de sidste måneder har været vidne til en del virksomhedslukninger her i landet, fordi der var større fortjeneste at hente andre steder i Vesteuropa. Der er i en lang række tilfælde tale om virksomheder, der i traditionel forstand må betegnes som yderst sunde virksomheder.

En af de ting, der tegner sig tydeligere og tydeligere, er, at flere og flere lukninger er planlagte lukninger. Egentlige krak bliver mere og mere sjældne, i hvert fald inden for de større virksomheder. Jeg kan levende forestille mig, at nogle nu vil sige, at Schou-koncernen krakkede på traditionel vis. Det er også korrekt, det er blot en undtagelse, der bekræfter reglen.

Der er selvfølgelig flere måder at nedlægge en virksomhed på, men hvad angår de planlagte lukninger, er der sådan set tre modeller, som går igen og igen.

Eksempel 1: multinationale virksomheder lukker fabrikker for at foretage flytning af produktion eller for at indskrænke den samlede produktion i koncernen.

Eksempel 2: et dansk monopol flytter sin virksomhed eller nedlægger sine fabrikker eller afdelinger.

Eksempel 3: et familietoretagende giver op ved at sælge virksomheden til et monopol, der så lukker virksomheden og eventuelt overflytter produktionen til sine andre virksomheder. Det indgår som bekendt i en strukturrationalisering.

De her skitserede modeller er de mest anvendte, når en virksomhed skal slagtes. Der kunne remses en hel stribe op, men det ville intet formål tjene, og det tillader forretningsordenen tidsmæssigt heller ikke. Jeg

vil derfor nøjes med at trække tre virksomheder frem. Netop disse tre virksomheder er måske de klareste eksempler på, hvordan privatkapitalen frit kan skalte og valte med lønarbejderne efter profittens forgodtbefindende. Det er selvfølgelig et postulat, og derfor vil jeg her tillade mig at gennemgå virksomhederne Rank Arena, GM samt Uniprint.

Hvad angår den første, Rank Arena, så viser det sig, at lukningen var dikteret fra moderfabrikken i England, Rank Radio International med hovedsæde i Plymouth. Beslutningen var begrundet i den faldende omsætning. Da der nu er international overproduktion, og da Rank havde udvidet sin fabrik i Sydengland, blev man nødt til at indskrænke på nogle af de andre 7 fabrikker. Derfor skulle Rank Arena i Horsens altså nedlægges. Nu har man fået det danske salgs- og distributionsapparat, og EF-medlemskabet betyder, at det er lige så nemt og billigt at sælge de engelskproducerede apparater på det danske marked.

Den finske tv-koncern Salora har forsøgt at købe fabrikken i Horsens, som er helt moderne og opbygget efter en storbrand for ca. 5 år siden. Saloras ønske var klart at komme ind og producere tv-apparater inden for EF, men det ville jo betyde en mindre markedsandel for Rank-koncernen. Derfor afslog man at sælge til den finske tv-fabrik. Det ville passe betydelig bedre, hvis det var de tidligere ansatte, der købte virksomheden. Netop blandt de tidligere ansatte har der jo været tale om en produktionsomlægning, således at tv-produktionen skulle suppleres med en produktion af elektronik til militæret.

Fremgangsmåden ved lukningen af Rank Arena var altså af traditionel karakter. Det samme kan siges om fremgangsmåden på GMs samlefabrik. GM er som kendt af de fleste verdens største internationale koncern. I koncernen indgik også en samlefabrik på Nørrebro i København. Fabrikken beskæftigede sig med at færdiggøre samlingen af biler på grundlag af færdigproducerede komponenter, ikke alene fra England, men i særdeleshed fra Vesttyskland. Grunden til, at fabrikken lå i Danmark, har sikkert været den 12 pct.s afgift, som Danmark har på færdige, importerede biler, og denne afgift gælder som bekendt ikke delene til samling.

[Kurt Hansen.]

På GM-fabrikken søgte man fra koncernledelsens side at få tingene til at køre virkelig smart igennem. Da arbejderne sidste sommer kom hjem fra den kollektive sommerferie, fik de at vide, at situationen så meget alvorlig ud, og hvis de skulle gøre sig håb om at bevare arbejdspladsen, så måtte de komme med gode ideer, som kunne bruges til en videreførelse af fabrikken, og de særlig gode ideer, som var brugbare for ledelsen, ville endda blive præmieret. Bare 14 dage efter at arbejderne havde fået det første brev, fik de besked om, at fabrikken måtte lukke. Ingen af forslagene fra arbejderne var tilstrækkelige.

Ledelsens begrundelse for lukningen var selvfølgelig den manglende omsætning på grund af oliekrisen, som nogle så smukt kalder det; reelt er det hele jo et stort internationalt skuespil, der skulle styrke oliemonopolerne og dollarens internationale kurs. De stigende vægtafgifter indgik også som en argumentation. Men GM-ledelsens fiffige manøvrer viser noget om, at samlefabrikken bare indgik som et led i en større international, kapitalistisk sammenhæng, hvor man fra en fjern kontorbygning et eller andet sted søger at få det hele til at gå op i en større, profitabel enhed. Det er den letteste ting af verden at få det til at se ud, som om en fabrik giver underskud, i særdeleshed når den indgår i den sammenhæng, der netop er skitseret, og som både GM og Rank Arena gør det.

Den sidste virksomhed, jeg vil tage op her, er Uniprint, og det er jo en varm sag. Her gik, som de fleste sikkert må være bekendt med, arbejderne helt anderledes radikalt til værks, end de gjorde på andre fabrikker. Man søgte også at nedlægge på samme måde, som man ville gøre på GM, hvor man forsøgte at få arbejderne til at komme med gode ideer, men arbejderne lugtede lunt. De tog kontakt med en økonom, for, som de selv siger: nu har vi knoklet hele det sidste år på overarbejde, og vi har arbejdet om lørdagen, og der er ingen,

der får lavet overarbejde, hvis det giver underskud, tværtimod.

Bogbinderiet skulle være det sted, hvor det stod helt galt til efter Winthers udsagn. Her viste det sig, at den daglige produktion lå på ca. 65.000 bøger om dagen, og hvis man regner efter, kommer bogprisen, fremstillingsprisen, til at svare til ca. 30 øre.

Endvidere blev det påvist, at Winther var et såkaldt udsultet aktieselskab. Det skal lige nævnes, at Uniprint indgår i en større kæde af Winther-ejede eller Wintherdominerede virksomheder. Winther ejer 5 virksomheder i Danmark. Winther har helt eller delvis kontrollen over 1 svensk, 2 tyske og 2 finske virksomheder.

Jeg vil ikke komme yderligere ind på at beskrive, hvordan og hvorledes fremgangsmåden har været for at få nedlagt de forskellige fabrikker, blot lige komme ind på det, som kom frem fra regeringen her i går aftes ved 23-tiden.

Det er klart — det vil vi gerne slå fast — at vi gør os ingen illusioner om, at der af folkettinget kan lovgives radikalt imod kapitalernes interesser, men det er vores opfattelse, at arbejderne har krav på at kende i særdeleshed socialdemokratiets og eventuelt regeringens foranstaltninger i forbindelse med flytning af kapital til udlandet, men selvfølgelig også andre partiers holdning til det problem, som er arbejdernes dagligdags problem.

De lovforslag, som den socialdemokratiske regering hidtil har fremlagt eller varslet, går ud på at give kapitalen ekstraordinære tilskud til produktionen. Det gælder den statslige bistandsfond, de forbedrede afskrivningsregler m. v. Den slags skal jo betales af skatteyderne, og det vil først og fremmest sige lønarbejderne. Det er ikke nok, at regeringen har varslet et direkte indgreb i overenskomstsituationen; nu skal lønarbejderne bruges til at acceptere en udhuling af deres realløn, for at kapitalen kan få tilstrækkelig gunstige produktionsbetingelser.

Venstresocialisterne har hele tiden sagt,

[Kurt Hansen.]

at de løsninger, der kommer fra folketinget, bliver på kapitalens betingelser, uanset om regeringen er borgerlig eller socialdemokratisk. Det varslede overgreb mod lønarbejderne har med al ønskelig tydelighed vist, at vi har ret. Nu gælder det mere end nogen sinde, at kampen må føres på arbejdspladserne.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Som svar på den forespørgsel, vi nu skal behandle, kan jeg svare, at det er en klar målsætning for regeringen og dermed også for socialdemokratiet at yde ethvert rimeligt bidrag for at modvirke, at danske arbejdspladser bliver nedlagt, uden at der er nogen rimelig grund til det. Det har vi givet udtryk for på forskellig måde, ikke blot i udtalelser og ikke blot i ord, men også i form af konkrete forslag. Jeg skal her blot minde om det forslag, som også lige blev omtalt nu, nemlig forslaget om en statslig bistandsfond, som skal hindre, at sunde virksomheder nedlægges netop på grund af midlertidige økonomiske eller det, vi kalder likviditetsvanskeligheder.

Vi kan da ikke se bort fra, at der også forekommer tilfælde, hvor arbejdspladser nedlægges, fordi ejeren ser en fordel i at flytte sin kapital til udlandet. Det er dog regeringens opfattelse, at betydningen for den samlede produktion og beskæftigelse af den slags tilfælde er ret beskeden, også sammenholdt med de tilfælde af virksomhedslukninger, som regeringen søger at imødegå ved oprettelse netop af den statslige bistandsfond.

Jeg siger ikke dette for at bagatellisere de problemer, der kan rejse sig for den, der bliver arbejdsløs i de enkelte tilfælde, men det er nu nyttigt at have et korrekt indtryk af proportionerne for sig, når man skal vurdere sager af denne art.

Vi må samtidig gøre os klart, at hvis vi ville gribe ind over for sådanne tilfælde, så griber det også ind i en række internationale forpligtelser. Det griber ind i forholdet til en række internationale organisationer, som vi er tilsluttet. Omvendt mener jeg også, at det er vigtigt at understrege, at der igennem det internationale samarbejde, bl. a. omkring de multinationale selskaber, også er nogle muligheder for at få resultater i

positiv retning, som kan mindske de problemer, som ordføreren for forespørgerne netop nævner at der vitterlig er.

Regeringen har fundet det hensigtsmæssigt, ikke at jeg, men derimod økonomiministeren, som er den, der har med disse sager at gøre, giver tinget en kort redegørelse for de muligheder, vi har, eller de muligheder, vi måske ikke altid har, for at hindre sådanne kapitalbevægelser.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Det er vel naturligt, at man opfatter forespørgslen som i virkeligheden omfattende to spørgsmål. For det første spørgsmålet om, hvilket omfang sådanne kapital- og virksomhedsflytninger fra Danmark til udlandet har. For det andet spørgsmålet om, hvad motiverne for at foretage en sådan flytning er.

Om det første spørgsmål vil jeg gerne sige, at den kapital, som fra dansk side investeres i udlandet, investeres enten i form af, at man opretter virksomheder i udlandet, eller i form af, at man erhverver sig indflydelse på udenlandske virksomheder, som regel i form af køb af aktier. Sådanne kapitaloverførsler plejer vi at kalde de direkte investeringer, i modsætning til de såkaldte porteføljeinvesteringer. Disse direkte investeringer fra Danmark i udlandet, altså den overførsel af kapital, der sker fra Danmark til udlandet, andrager et beløb på omkring 500-600 mill. kr. om året. Når man tager i betragtning, at den samlede erhvervsinvestering i Danmark har en størrelsesorden af ca. 24 mia kr., og når man tager i betragtning, at af dem er de direkte industriinvesteringer i Danmark af en størrelsesorden på ca. 5 mia kr., så må man erkende, at den del af de danske investeringer, som foretages i udlandet, altså er af en forholdsvis begrænset karakter.

Vedrørende spørgsmålet om, hvad det er for motiver, hvad det er for en karakter, disse kapitaloverførsler har, kan der være grund til at pege på, at kun ca. $\frac{1}{3}$ af de kapitaloverførsler, der foregår fra Danmark til udlandet, foregår i industrielle produktionsvirksomheder, mens $\frac{2}{3}$ foregår i handels- og servicevirksomheder. Det må vel nok betragtes som en ganske naturlig form for erhvervsvirksomhed, at danske virksomheder, som ønsker at forbedre deres eksport-

[Økonomiministeren.]

muligheder, medvirker til at opbygge salgsapparater og sikrer sig forbindelser i udlandet, som kan medføre en større afsætning af danske produkter, og det gælder altså først og fremmest de to tredjedele af investeringerne, som foregår i handels- og servicevirksomheder.

Man kan jo roligt sige, at det er et ganske naturligt led i en normal erhvervsvirksomhed. Hvad enten man opbygger sådanne virksomheder i landet selv, eller man opbygger dem i udlandet, er det principielt ikke forskelligt; det er et led i bestræbelserne for at sikre den pågældende produktions størst mulige afsætning og har altså derfor, ud over det formål naturligvis at skaffe dem, der ejer virksomhederne, en forøget indtægt, desuden den virkning, at det er med til at sikre dansk produktion og sikre dansk beskæftigelse.

I visse tilfælde har investeringerne form af, at man ikke foretager direkte investeringer i virksomhederne, men især, hvor der er tale om, at man står over for handelshindringer, i form af et licenssystem, som på tilsvarende måde tilsigter at sikre danske erhvervsvirksomheder forøgede afsætningsmuligheder.

Jeg kan sige, at enhver overflytning af dansk kapital til udlandet forudsætter, at Nationalbanken godkender en sådan overførsel. Og det er da klart, at når Nationalbanken står over for problemer med ønsker om overførsel af kapital til udlandet, så prøver man også at vurdere, om, jeg havde nær sagt den pågældende overførsel tjener almindelige forretningsmæssige formål, eller om man står over for en egentlig kapitalflugtsbestræbelse.

Vi vil naturligvis — det er helt oplagt — være opmærksomme på de muligheder, der foreligger herfor, men, som statsministeren allerede har sagt, så synes de oplysninger, man har kunnet skaffe, at vise, at det kun er i meget begrænset udstrækning, i en så begrænset udstrækning, at man må kalde det undtagelser, at det er en sådan spekulativt præget kapitaloverførsel, man kan mistænke virksomhederne for, mens langt den overvejende del hænger sammen med almindelig forretningsmæssig varetagelse af sine eksport-, produktions- og beskæftigelsesinteresser.

Den anden side af billedet skal man også have med, nemlig udenlandske investeringer i Danmark. Det er jo ikke bare sådan, at der sker investeringer fra Danmark i udlandet. De udenlandske investeringer i Danmark, de direkte investeringer i dansk erhvervsliv har en størrelsesorden af ca. 1 mia. kr. om året. Det er investeringer, som meget ofte betyder, at der etableres virksomheder på dansk jord, på dansk territorium, som vi ikke selv ville være i stand til at etablere ved egen kapitalkraft. Der er ikke tvivl om, at den tilførsel af fremmed kapital, som finder sted i form af direkte investeringer, har ydet et væsentligt bidrag til finansieringen af den omstillingsproces af dansk erhvervsliv, som er foregået igennem 15-20 år, og dermed har bidraget til at tjene dansk produktion og dermed også bidraget til at tjene dansk beskæftigelse. Det er min opfattelse, at det er en foretælse, som falder inden for ganske almindelige, forretningsmæssige dispositioner, og det er i altovervejende grad noget, som har vores positive interesse.

Jeg tror ikke, det ville være særlig hensigtsmæssigt, om vi ud fra mere generelle synspunkter forsøgte at modvirke en sådan vandring af kapitaler ud fra forretningsmæssige vurderinger. Et land som Danmark med den kapitalfattigdom, man godt kan sige vi har, er afhængig af kapitaltilførsler udefra, og hvis vi greb til særlige foranstaltninger, er jeg bange for, vi ville risikere, at man i udlandet ville gribe til modforanstaltninger, og det ville i hvert fald ikke tjene Danmarks interesser.

Jeg finder altså ikke, at det erfaringsmæssige grundlag, vi har indtil videre, giver anledning til at gennemføre andre regler og kontrolforanstaltninger end dem, vi har, og at de tilfælde, vi kan se af flytninger af kapital, som er af spekulativ karakter, i den grad må betragtes som undtagelser, at det ikke kan gøre det påkrævet, at vi forstyrrer en i øvrigt normal forretningsmæssig virksomhed, som generelt set tjener danske interesser.

Auken (S):

Det spørgsmål, vi skal behandle i dag, er formentlig et spørgsmål, som bliver gjort til genstand for megen debat ude omkring, og som vel ikke mindst i en krisesituation som den, vi beskæftigelsesmæssigt er inde i i øje-

[Auken.]

blikket, i høj grad giver anledning til debat i befolkningen. Derfor kan det være positivt, som det er sket i de svar, vi har fået fra ministrenes side, at få understreget, at meget af den frygt, man møder i debatten ude omkring, hviler på overdrevne forestillinger om omfanget af det problem, vi står over for.

Økonomiministeren oplyste i sit svar for det første, at egentlig kapitaludførsel fra Danmark kun udgjorde et meget ringe beløb sammenlignet med de samlede investeringer her i landet, også når man tager de egentlige industriinvesteringer, og det blev også understreget, at den udenlandske erhvervsaktivitet her i landet udgør en meget lille del af den samlede erhvervsaktivitet, som vi kender til. I virkeligheden ligger det vel sådan, at Danmark i sammenligning med en lang række andre europæiske lande har en betydeligt ringere grad af udenlandsk indflydelse i vores erhvervsliv.

Det er givet, at i dette spørgsmål er vi stillet i det dilemma, der består i, at vi på den ene side har en klar interesse i et så omfattende internationalt økonomisk samarbejde som muligt. Vi har en meget betydelig interesse i handel med omverdenen, og jeg tror, det vil være åbenbart for enhver, at hvis vi afskar os fra denne økonomiske aktivitet, så ville det have meget negative virkninger på beskæftigelsen her i landet. Med de betalingsbalanceunderskud, som vi har kendt til i mange år her i landet, ville det også være uheldigt, hvis vi fra dansk side afskar os fra den fornødne kapitaltilførsel til at finansiere disse underskud på betalingsbalancen.

På den anden side har vi en lige så oplagt interesse i, at vi her i landet råder over et tilstrækkeligt beredskab, en tilstrækkelig modstandskraft, således at den alt overvejende del af den erhvervsaktivitet, der foregår her i landet, er underlagt en national kontrol, således at vi ikke er bundet i vores økonomiske politik, men at vi har et så vidt spillerum for dansk økonomisk politik som tænkeligt.

Endelig har vi en interesse i at sikre, at de negative konsekvenser af en udvidet økonomisk aktivitet på tværs af landegrænserne bliver begrænset mest muligt, og at man får sikret størst muligt indseende og kontrol på

disse områder. Jeg tænker her i første række på de multinationale selskaber.

Jeg synes altså, det er beroligende, at danske investeringer i udlandet kun udgør en meget lille del af de samlede investeringer, der foretages fra danske kapitalejeres side, og jeg mener heller ikke, at der generelt set er grund til uro over den udenlandske indflydelse her i landet. Men det er indlysende, at vi fra socialdemokratiets side må pege på de problemer, der kan opstå i en beskæftigelsessituation, som vi i øjeblikket er inde i, hvis der foretages egentligt spekulative kapitalbevægelser til ugunst for dansk beskæftigelse, og vi må også pege på de muligheder, der ligger internationalt for at begrænse den indflydelse og den magt, som de store internationale kapitalkoncentrationer og multinationale selskaber er udtryk for.

Vi mener først og fremmest, at man kan sikre sig her i landet, hvis de ansatte på den enkelte virksomhed får så stor en indflydelse på virksomhedens ledelse som muligt. Vi tror netop, at en fornuftig gennemførelse af medbestemmelsessynspunktet giver en mere effektiv garanti end mange formelle regler mod det, som forespørgerne frygter.

For det andet, som også statsministeren var inde på i sit svar til forespørgerne, ligger der en garanti mod de uheldige virksomhedslukninger, vi har været vidne til, hvis man her i folketinget gennemfører det forslag om oprettelse af en statslig bistandsfond, som er blevet bebudet fra regeringens side.

For det tredje vil en effektiv gennemførelse af tankerne om økonomisk demokrati i realiteten betyde, at lønmodtagerne får en stadig voksende indflydelse, medejendomsret til den kapitaldannelse, der foregår i samfundet; dermed bliver faren for spekulative kapitalbevægelser af den karakter, som er blevet beskrevet her under debatten, væsentlig mindre. Vi erkender, at det i det nuværende folketing ikke vil være muligt at komme igennem med en sådan effektiv gennemførelse af økonomisk demokrati, men for os er det trods alt stadig væk et af de mest løfterige perspektiver i den kommende erhvervsudvikling, hvis det senere kan lykkes at skabe mulighed for gennemførelsen af økonomisk demokrati.

Til sidst et enkelt spørgsmål til forespørgerne. Nu har vi hørt her, at man ikke vil

[Aukøn.]

bruge denne forespørgselsdebat til selv at pege på nogle af de praktiske problemer, som mange mennesker føler der er i forbindelse med dette område, men at man ligesom, forstod jeg, ville „afsløre“ socialdemokratiet og andre partier. Ja men med hvilket formål vil man afsløre socialdemokratiet? Ville det ikke være mere klædeligt, hvis venstresocialisterne og andre partier, der interesserer sig for dette, selv var med til at anvise de konkrete, praktiske løsninger på de problemer, man selv rejser? Jeg kan ikke se, at de arbejdsløse, de mennesker, der for øjeblikket er ude i vanskeligheder, har nogen som helst glæde af den opvisning i skrivebordssocialisme, som vi netop har været vidne til fra forespørgernes side.

Det, man fra de arbejdsløses side må forvente af folketinget, er konkrete, praktiske skridt til imødegåelse af de alvorlige problemer, der både truer samfundet, men også i høj grad truer den enkeltes sikkerhed.

Jens Peter Jensen (V):

Denne forespørgsel burde have været placeret som spørgsmål nr. 13 på tingets dagsorden for i dag. Det egner indholdet sig til, og ministersvarene har i og for sig bekræftet rigtigheden af, at således burde denne sag have været behandlet.

Efter venstres skøn er der ikke behov for særlige foranstaltninger til at hindre, at virksomheder bliver lukket, fordi det bedre kan betale sig for ejeren at flytte kapital eller produktion til udlandet.

Det bedste værn imod det, som man i denne forbindelse måske kunne finde er u hensigtsmæssige flytninger, ligger ganske enkelt i, at man fører en erhvervsvenlig politik, således at der ikke opstår tanker om flytning, altså at vi skaber sådanne vilkår for vore virksomheder, for vores kapital, at man ikke spekulerer på at flytte.

Det tilkommer vel ikke mig at udtale tilfredshed el. lign. med det svar, der er givet på forespørgslen, men jeg vil dog alligevel gerne sige, at jeg noterer med tilfredshed den besvarelse, der ligger i den højtærede økonomiministers redegørelse for tingene her. Det var jo tyngden i besvarelsen af forespørgslen, hvorimod den højtærede statsministers svar var, om jeg må sige det sådan i al venlighed, temmelig løs i fisken, men der

har selvfølgelig også været mere at spekulere på end denne forespørgsel her på det senere.

Alligevel fik den højtærede statsminister og hans partis ordfører jo tid til at få indført nogle betragtninger om emner, der skal gøres til genstand for behandling her i tinget på et senere tidspunkt, nemlig forslag fra regeringens egen side. Hvorfor drager man de ting ind her? Det er jo næsten at friste over evne nogle her i salen, der godt kunne finde på at bruge denne debat til et helt aktuelt opgør her i tinget. Jeg håber ikke, det går så vidt. Jeg håber, man modstår fristelsen.

Må jeg som mit partis ordfører sige, at det utvivlsomt vil blive til stor skade for erhverv og beskæftigelse, hvis der indføres restriktioner, der kan tjene det formål, som er udtrykt i forespørgslen. Det er en dansk interesse, at der er den friest mulige kapitalbevægelse mellem landene, idet dette er med til at fremme en international arbejdsdeling. Jeg vil i forlængelse af det, som den højtærede økonomiminister nævnte i sin besvarelse, sige, at det er dog værd at notere sig, at omkring 10 pct. af investeringerne i dansk industri igennem de sidste 10-15 år, hvor der har været en stærk udvikling, er tilvejebragt igennem udenlandsk kapital, der har haft lyst til at placere sig på det danske marked og herved har skabt tusinder af arbejdspladser for dansk arbejdskraft. Det forholder sig endvidere sådan, at der er langt større tilgang af kapital og produktion til det danske marked udefra, end der er afgang af kapital og produktion herfra til udlandet. Når det forholder sig sådan, ja men så må det da være indlysende forkert at sætte sig hen og spekulere på at lave restriktioner, som vanskeliggør den ene side af denne proces.

Jeg må sige rent ud, at jeg finder, det er en ganske naturlig ting, at kapitalen søger derhen, hvor der er udsigt til det bedste afkast, selv om kapitalanbringelse og investeringer jo ikke sker udelukkende ud fra et profitsynspunkt. Der tages også hensyn til sikkerhed, til økonomisk og politisk stabilitet, til produktionsklimaet, til arbejdskraftens bevægelighed, faglig dygtighed osv. — alle disse betragtninger er med, når man foretager sådanne investeringer.

Der er heller ikke noget unaturligt i at

[Jens Peter Jensen.]

anlægge en rentabilitetsbetragtning, når man taler om produktion. Jeg må måske gøre forespørgerne opmærksom på, at produktion jo har den art, at produkterne skal afsættes, og det forudsætter altså, at de kan konkurrere i pris og kvalitet. Jeg gør opmærksom på, at den høje levestandard her i landet i allerhøjeste grad beror på, at vi har en effektiv produktion, en produktion, der kan konkurrere. En restriktiv erhvervspolitik, der ikke tager hensyn til lønsomheden i virksomhederne, vil undergrave beskæftigelsen, og det er jo ikke ligefrem det, vi har allermost brug for.

Må jeg slutte med at sige, at det er en kilde til undren hos mig, at venstresocialisterne, der gerne i den offentlige debat ønsker at fremstille sig som nogle, der er endog i særlig grad internationalt orienteret og indstillet, kommer med en sådan forespørgsel som denne og gør sig til talsmænd for en ualmindelig primitiv hjemstavnsøkonomi.

Bach (FP):

Årsagen til, at det i dag kan betale sig for virksomheder at flytte kapital og produktion til udlandet, skal udelukkende findes i det enorme formynderi, staten har lagt over befolkningen og da specielt erhvervslivet. Alle disse vildskud og tåbeligheder, sammen med vort dødssyge indkomstskattesystem, er alene årsagen til disse mange lukninger af virksomheder. Hvis man fulgte fremskridtspartiets skattepolitik, vil jeg garantere for, at problemerne kunne løses, og det skulle glæde mig meget, hvis statsministeren ville skrive sig det bag øret.

Når det er sagt, så var der en ting, jeg havde en vældig lyst til at sige fra denne talerstol: det er i hvert fald længe siden, der har stået en håndværker her. I går havde vi en diskussion om virksomheder og erhvervsvenlig politik, og der var ting fremme om kapitaltilførsel. Jeg kan som repræsentant for mindre erhverv sige til statsministeren: det, vi har brug for, det er arbejdsro. Alle de reformer, I har trukket ned over os her fra folketinget, dem forstår vi ikke. Jeg er nødt til at være fuldstændig ærlig her; jeg kom jo ind som Klausens afløser, og jeg har forsøgt at sætte mig ind i alle de lovforslag og para-

grafer, og hvad ved jeg, der er blevet serveret herinde, og jeg må nok indrømme, at jeg tror ikke, jeg forstår to procent af det, der bliver forelagt for mig.

Ude i erhvervslivet får vi dynger af papir. De fleste er jo orienteret om, hvad der kræves for at drive en lille virksomhed; der er ikke tale om at være kapitalist, der er bare tale om at få det til at køre og finde en arbejdsglæde. Det ligger sådan i dag — det tør jeg love jer her i salen, hvis I vil tro mig — at skal produktionen genskabes, så skal vi have arbejdsglæden tilbage, og det gøres ikke alene ved, at man kommer med nogle lapperier. Vi skal simpelt hen have stoppet op og forenklet hele det system, det kan jeg love jer.

Det ligger sådan i dag, at på grund af den afmatning, der er sket, har mange virksomheder en dalende tilgang af ordrer, og så sker der det, at vi har brug for færre ansatte. Mange af de virksomheder er kommet ned på et minimum, og jeg tror, der skal noget ganske specielt til for at lokke dem til at nyansætte nogen. Ikke fordi de vægrer sig derved, for jeg føler, at på de mindre virksomheder er man arbejdskammerater, både medarbejderne og ham, der ejer virksomheden. Men der skal noget ganske specielt til for at lokke dem i gang igen. Der er absolut ikke tale om arbejdsvægring, men jeg er bange for, at det vil vise sig, at det gøres ikke alene med at give en kapitalindsprøjtning, der skal noget ganske ekstraordinært til. Jeg synes også, situationen er meget alvorlig. Vi hørte, hvad hr. Kurt Hansen sagde, at der var yderst sunde virksomheder, der flygtede til udlandet med kapital.

I øjeblikket har vi en meget, meget aktuel situation i Hanstholm, som jeg gerne vil fortælle jer om. Vi står foran en katastrofe lige i øjeblikket. Der ligger overhovedet ingen spekulation bagved, men der er masser af virksomheder, som simpelt hen ikke kan køre mere med hele den lovdyne, der er væltet over på erhvervslivet, med skat og alverdens forordninger. Vi kan ikke køre videre. Det var måske et sidespor, men hvis vi skal fortsætte med at have håndværkere — ganske almindelige håndværkere — og små erhvervsdrivende herinde, så skal vi have forenklet det hele.

Ingomar Petersen (RV):

Når man i dag skal drøfte, om det skulle være nødvendigt med eventuelle foranstaltninger for at hindre, at virksomheder bliver lukket, fordi det bedre kan betale sig for ejerne at flytte kapital eller produktion til udlandet, må man vel stille sig selv det spørgsmål, om der — ud over nogle enkelte supersocialister — i den danske befolkning som helhed egentlig er en almindelig forargelse over, at der kan flyttes kapital herfra til udlandet, når vi også ønsker at få udenlandsk kapital hertil. I øvrigt kan der jo, som økonomiministeren også redegjorde for, ikke føres kapital ud af landet uden godkendelse af Nationalbanken.

Vi kan i det danske samfund kun være interesseret i, at det internationale samarbejde udbygges, at toldskranker nedbrydes, at der sker en liberalisering af samhandel og kapitalbevægelser nationerne imellem, at handelsgrænserne nedbrydes.

Radikal erhvervs politik bygger på privat ejendomsret til produktionsvirksomhederne og følgelig også på privat selvbestemmelse med hensyn til virksomhedernes drift og dispositioner.

Når man nu fra venstresocialisternes side er så bekymret over, at der flyttes en meget begrænset kapital og produktion til udlandet, må man spørge, hvad årsagen er til, at man nu og da oplever, at kapital søger andre steder hen, søger til udlandet. Mon ikke det i allerhøjeste grad har noget at gøre med vort omkostningsniveau? Inden for visse områder må vi erkende, at lønomsatningerne i de senere år er steget, uden at produktionen er fulgt med. En virksomhed kan desværre blive urentabel. Det kan ikke i alle forhold være retfærdigt at give virksomhedens ejere skylden. Medarbejderne kan, måske uden selv at tænke over det, også have et vist medansvar.

Det er jo ingen hemmelighed, at der bl. a. inden for de grafiske fag i vort nuværende omkostningsklima er store problemer. Meget arbejde går i dag desværre til udenlandske trykkerier, fordi danske ikke er konkurrencedygtige. Det er vel ikke ophavsmændene til denne forespørgselsdebat ukendt, at meget trykkeriarbejde i dag bliver udført for danske kunder i de østeuropæiske lande, bl. a. Tjsekoslovakiet og Østtyskland — altså i lande, hvor arbejdskraften er betyde-

lig billigere, hvor der er ro på arbejdsmarkedet, og hvor staten og systemet nok skal sørge for, at strejker og fabriksbesættelser ikke kommer til at hæmme produktionen. Vi opnår ikke i det danske samfund en bedre forståelse og et bedre arbejdsklima mellem virksomhedsledelse og medarbejdere ved aktioner som ved Uniprint. Vi opnår det stik modsatte. Det er beklageligt, at visse supersocialister ved sådanne aktioner er med til at nedbryde arbejdsklimaet.

De skulle hellere sammen med os andre være med til at skabe forståelse for, at der bliver skabt et arbejdsklima, som betinger menneskelig trivsel. Vi må ikke uddybe kommunikationskløften mellem ejerne og arbejdstagerne, men må langsomt begynde med at give medarbejderne indflydelse på arbejdsforholdene, give virksomhederne mulighed for rentabel drift, så der også til medarbejderne kan blive andel i udbyttet og større medinteresse i deres arbejdsplads. Men vi må ikke bilde os ind, at problemerne dermed er løst. Hvis mennesker ikke trives, kommer vi alligevel til kort. Det kræver en ændret holdning til arbejdet, til produktionen, ja, en ændret holdning til de menneskelige relationer. Intet opnås ved at sætte befolkningsgrupper op mod hinanden. Et godt resultat kun kan tilvejebringes ved større forståelse for hinandens problemer og samarbejde om problemernes løsning.

Stetter (KF):

Forespørgerne har indbygget en almindelig mistænkeliggørelse af danske virksomheder i teksten til forespørgslen. Man tillader sig at gå ud fra, at danske virksomheder rask væk bliver lukket, fordi det bedre kan betale sig for ejerne at flytte kapital eller produktion til udlandet. Man antyder en beskyldning, og det er ikke den bedste baggrund for at få noget fornuftigt ud af denne debat.

Ordføreren for forespørgerne, hr. Kurt Hansen, fremførte tre konkrete eksempler på virksomhedslukninger. Det er ikke muligt at kommentere disse tilfælde før efter en nærmere analyse af hver enkelt, og jeg skal derfor afstå herfra.

Danske virksomheder vil naturligvis helst arbejde på det danske marked. Her kender de forholdene og lovgivningen og sproget. Industrirådet gennemfører netop i disse

[Stetter.]

uger en ganske storstilet kampagne i Sverige for at skaffe ordrer i form af underleverancer fra dansk industri til svensk industri. Med andre ord søger Industrirådet at holde virksomheder og arbejdskraft i Danmark fremfor at flytte virksomheder eller miste arbejdskraft til udlandet. Dette initiativ modsiger ligeledes klart antydningen i forespørgslens tekst.

Det er rigtigt, at mange virksomheder har måttet lukke, og at endnu flere står foran at skulle lukke. Virksomhedslukninger og afskedigelse af medarbejderne er desværre blevet en daglig begivenhed. Arbejdsløsheden har nået en højde, som vi skal mange år tilbage for at finde magen til. Situationen er alvorlig, det er alle enige om, men alligevel tror jeg efter at have hørt den socialdemokratiske ordfører hr. Aukens indlæg, at situationen er mindst 2-3 gange så alvorlig, som regeringspartiets ordfører tilsyneladende regner med.

Hvad er årsagerne til denne alvorlige tilstand? Det er for det første svigtende salg på hjemmemarkedet, det er for det andet faldende eksportmuligheder, og det er for det tredje et alt for højt omkostningsniveau.

Den første årsag er der i realiteten ikke meget at gøre ved. Betalingsbalanceunderskuddet sætter ganske snævre grænser for, hvor meget den indenlandske efterspørgsel kan stimuleres. Vi kan simpelt hen ikke låne de nødvendige penge hertil. Alligevel oplever vi i disse uger, at den socialdemokratiske regering fremsætter det ene udgiftkrævende forslag efter det andet. Har socialdemokratiet da intet lært af 1960ernes fejlagtige økonomiske politik? Har partiet ikke opfattet varslene i PP I og PPII? Den konservative gruppe advarer regeringen imod at føre en traditionel socialdemokratisk økonomisk politik med hovedvægten lagt på stigende offentlige udgifter. Den fører direkte til øget inflation og de dermed øgede vanskeligheder.

Den anden årsag er svindende eksportmuligheder. Efterspørgsel og produktion har været og er fortsat for nedadgående i de fleste vestlige industrilande. Vi kan håbe på et vist opsving, men det kan meget vel lade vente på sig, og vi kan i hvert fald intet gøre for at fremskynde det.

Den tredje og væsentligste årsag til virksomhedslukningerne er de alt for høje omkostninger. Folketinget har talt ofte og længe om dette emne. Med det tilsyneladende konstaterede sammenbrud i forhandlingerne på det private arbejdsmarked om de kommende overenskomster får tinget en lejlighed til at vise, at det kan og vil og tør træffe de nødvendige foranstaltninger.

Nu foreligger den tilstand på arbejdsmarkedet, som motiverer, at regering og et flertal her i folketinget griber ind. Parterne har begge erklæret, at forhandling ikke mere er mulig, forligsmanden har meddelt, at fortsat mægling er opgivet, og parterne har ved deres nej til de stillede spørgsmål erkendt sig enige i denne vurdering. Folketingets flertal har nu en chance for at gennemføre den påkrævede politik, og hvad er så det?

En stabilisering af indkomstniveauet på det nuværende niveau med bortfald af dyrtidsportionerne i september 1975 og foråret 1976 kan medføre en vending til det bedre i den nuværende alvorlige tilstand. Bedringen kan ikke ske omgående, men den kan påbegyndes og få fuld virkning om nogle år, men også først om nogle år. Det tager tid at genskabe væksten og troen og lysten i dansk erhvervsliv. Skiftende regeringer og flertal her i folketinget har i alt for mange år gjort, hvad de kunne for at modarbejde de produktive private arbejdspladseres interesser.

Det er nu engang disse arbejdspladser, som skaber produktion og skaber eksport, og det er et absolut nødvendigt grundlag for, at vi kan opretholde velfærdssamfundet. Jeg har aldrig helt forstået socialdemokratiets erhvervs politik, men den skyldes måske, at partiet jo betegner sig som et socialistisk parti, som vel primært ønsker at ændre vort samfund i socialistisk retning. Den megen tale også her i dag fra den socialdemokratiske ordfører om socialdemokratiets forslag til økonomisk demokrati er et eksempel herpå. Men denne politik underminerer i længden det væsentlige i det kapitalistiske samfund: initiativet, virkelysten og lysten til at tage en erhvervsmæssig risiko og en erhvervsmæssig chance. Derfor gror det ikke længere i bunden af dansk erhvervsliv, derfor stagnerer investeringerne, eller endnu værre: derfor falder investeringerne bort, og vi får ingen nye ar-

[Stetter.]

bejdspladser. Hr. Bach var inde på noget af det samme, og jeg mener, han stort set har ret.

Samtidig med den nævnte indkomstpolitiske løsning ønsker vi undersøgt muligheden for en hurtig nedsættelse af momsen med 2½ pct. og en langsigtet samordning af skatte- og indkomstpolitikken. Lønmodtagernes købekraft sikres bedre gennem skatte- og prisnedsættelser end gennem højere lønninger, der giver anledning til nye prisforhøjelser og højere omkostninger i erhvervslivet. Hvis man foretrækker den her angivne måde til at sikre købekraften, kan man samtidig forbedre danske erhvervsvirksomheders konkurrenceevne og dermed styrke både beskæftigelsen og betalingsbalancen.

Det konservative folkeparti vil være med til at bekæmpe virksomhedslukningerne og dermed den voksende arbejdsløshed. Vi vil gøre det ved hjælp af en behersket omkostningsudvikling, i første række den nødvendige indkomstpolitik. Vi vil gøre det ved en styring af de offentlige udgifter med vægten lagt på de nødvendige statslige og kommunale besparelser — den eneste økonomiske politik, som kan føre til lavere rente — og vi vil gøre det ved hjælp af en mindre restriktiv politik.

Vi kan derimod ikke tage medansvar for gennemførelse af det anmeldte forslag om en statslig bistandsfond, der skal give tilskud til særligt udvalgte erhvervsvirksomheder. Statsministeren henviste i sit svar til forespørgerne også til denne fond. Vi tror ikke, at disse og lignende foranstaltninger fører frem til en bæredygtig udvikling for dansk erhvervsliv og dermed til at undgå virksomhedslukninger og at undgå en øget arbejdsløshed.

Jeg skal slutte med at sammenfatte den generelle folketingsgruppes råd til regeringen. Vi opfordrer regeringen til for det første at fremsætte lovforslag, der suspenderer dyrtidsreguleringen efter julipristallet 1975 og efter januarpristallet 1976. For det

andet at fremsætte forslag, der forlænger hidtidige overenskomster uændret til 1. januar 1977. For det tredje at undersøge muligheden for en hurtig nedsættelse af momsen med 2½ pct. For det fjerde at indlede drøftelser med partierne om statsbesparelser, om en langsigtet samordning af skatte- og indkomstpolitikken, så skattelettelser i videst mulig udstrækning kan afløse stigninger i indkomsten.

Gennemførelse af disse foranstaltninger vil føre til en voksende tro på og tillid til fremtiden hos dansk erhvervslivs ledere, hos dansk erhvervslivs funktionærer og medarbejdere og arbejdere, og det er jo dem, vi skal bygge på i fremtiden, der er ikke andet at gøre. Vi håber, at denne politik kan vinde flertal her i tinget.

Henning Philipsen (SF):

Hr. Stetters indlæg forekom mig ligesom at være, skal vi sige en genklang af valgkampen, og jeg vil også føje til, at hr. Stetters klassekamptale genkaldte i erindringen det, tidligere konservative ordførere og partiledere præsterede i 1930erne og 1940erne her i dette ting. Der var derfor intet nyt i det. Det var en gammel tale, som vi har hørt før. Hr. Stetter supplerede den med i sin indledning at sige, at nu skal man endelig lade være med at mistænkeliggøre virksomhederne. Lad os så se på, hvad realiteterne er; så kan hr. Stetter og jeg og andre bagefter diskutere, hvem det er, der mistænkeliggør hvem.

Jeg vil godt understrege, at det, der er sket på Uniprint, det, der er sket på Rank Arena, er de mest aktuelle eksempler på — hvis det ikke kan forhindres — at virksomheder ganske enkelt lukkes hen over hovedet på de ansatte.

Lad mig føje til som et tydeligt eksempel fra den egn, hvor hr. Stetter kommer fra, at i slutningen af 1920erne lukkede ØK en cementfabrik i Nordjylland, som lå ovre på den nordre side af fjorden i den daværende Sundby-Hvorup kommune. Hvad havde dette til resultat? Det havde ganske enkelt

[Henning Philipsen.]

til resultat, at denne kommune blev så fatig, at den måtte sættes under administration under indenrigsministeriet. Hvorfor lukkede ØK denne cementfabrik? Man lukkede den ganske enkelt af økonomiske årsager og ikke spor andet, og så overlod man i øvrigt til landsdelen og kommunen at klare de rent menneskelige og økonomiske problemer, der opstod i forbindelse med, at man lukkede en stor virksomhed. Her er ikke tale om mistænkeliggørelse, her er tale om realiteter.

I disse timer lukker en virksomhed i Hedensted, Brdr. Michaelsens dernede, her er ikke tale om mistænkeliggørelse, men her er tale om, at en virksomhed ganske enkelt lukker, fordi man, ligesom vi har set det på Hollesen, har haft en dårlig ledelse, som simpelt hen har forvaltet denne virksomhed under hensyn til alle mulige andre ting end netop det, som skulle tilgodeses, selve virksomheden, henholdsvis de på virksomheden ansatte. Her er ikke tale om mistænkeliggørelse, her er tale om realiteter, og jeg beder hr. Stetter bestride det og dokumentere, hvis det, jeg siger her, er forkert. Jeg er ganske rolig, for jeg ved, at det kan hr. Stetter ikke.

Jeg vil føje til, at når man eksempelvis ser på, hvad der skete på General Motors, og når man ser, hvad der skete nede på Rank Arena, så skal man lige prøve at vurdere disse to virksomhedslukninger under den synsvinkel, at nu er Danmark altså blevet medlem af EF. Her er altså ganske klare eksempler på, hvordan man, på grund af at Danmark er blevet medlem af EF, finder sig foranlediget til at lukke et par virksomheder, som i øvrigt kunne gå. Begge virksomhederne er jo gamle virksomheder herhjemme.

Hvad sker der yderligere — også for at understrege, at der ikke er tale om mistænkeliggørelse. Hvad skete der eksempelvis på Uniprint? Der skete altså det, at arbejderne, i dette tilfælde typograferne, simpelt hen nægtede at acceptere den omstændighed, at en virksomheds ledelse kommer og siger: nu er denne virksomhed ikke længere rentabel. Det nægter man at acceptere, før man har fået nogle regnskabstal på bordet. Det var det, man gjorde, og derefter siger man: vi har al rimelig grund til at tro, at den virk-

somhed kan godt fungere. Men det højt besungne demokrati har sine skavanker i en sådan sag, for virksomhedsejerne har i medfør af den lovgivning, som vi har nu, og således som dette samfund er indrettet, ganske enkelt juridisk ret til, det så vi, at lukke denne virksomhed hen over hovedet på dem, der er beskæftiget i virksomheden. Og hvis de ikke vil forlade den, så sætter man politiet på dem, for de skal ud ad døren.

Hvad sker der i det tilfælde, at de mennesker, der arbejder på en given virksomhed, siger: vi strejker ikke, men vi vil simpelt hen ikke arbejde for dig, vi kan ikke lide dig, vi ønsker ikke at være her; forholdene her er utilfredsstillende, nu går vi, vi vil ikke være her længere. Hvad sker der så? Så sker der ganske enkelt dette, at de, der er beskæftiget på virksomheden, bliver dømt til at blive og arbejde på en virksomhed, som de i øvrigt ikke ønsker at være på, fordi man simpelt hen ikke har lov til at affolke en virksomhed. Sådan er retstilstanden, og den bør hr. Stetter og andre, som taler om mistænkeliggørelse, virkelig tage til sig, for det er det, det drejer sig om. Man kan ikke affolke en virksomhed, men man kan lukke en virksomhed, sådan forholder det sig.

I lyset heraf skal ikke mindst denne debat ses, og jeg synes, det er særdeles rimeligt, at vi får denne debat. Det skal ses i forhold til hr. Ingomar Petersens bemærkninger, som nogenlunde tangerer det, hr. Stetter var inde på. Han sagde, at medmindre man var supersocialist, så ville man ikke have rejst en sådan forespørgsel. Nu nægter jeg at mene, at VS er supersocialister, men det kan vi naturligvis diskutere indbyrdes, mine venner i VS og jeg, men jeg synes nok, at netop hr. Ingomar Petersens tale var super-radikal, for den var nøjagtig lige så vattet, som den normalt er, når de radikale skal tage stilling til noget som helst her i folketinget. Hr. Ingomar Petersen glemte at føje til, at vi i mellemtiden er kommet ind i EF — han glemte i hvert fald at give udtryk for det — hvorefter det er så godt som umuligt at styre kapitalbevægelser, al den stund en af grundpillerne i EF er kapitalens frie bevægelighed på tværs af landegrænserne. Det bør man simpelt hen holde sig for øje, og derfor bør man efter min opfattelse også holde op med at henvise til den omstændighed, at handelsministeriet, henholdsvis Na-

[Henning Philipsen.]

fionalbanken, skal give tilsagnet, for det betyder ikke så forfærdelig meget. Det ville betyde noget, hvis Danmark ikke var medlem af EF. Den højtærede økonomiminister siger, at han ikke har nogen mulighed for at gribe ind, men han kunne dog gøre et hæderligt forsøg på i hvert fald at forhindre den slags, for det har man forsøgt på i England; dér har man simpelt hen forsøgt på at sætte sig ud over EF-bestemmelserne. Jeg hævder ikke, regeringen kan gøre det, men det ville være rimeligt, om den i hvert fald prøvede at se på Englands eksempel og så prøvede på at foretage sig noget tilsvarende. Som sagt: EF har bestemt gjort det betydelig lettere at praktisere overflytningen af kapital.

Når forespørgerne spørger statsministeren om, hvilke foranstaltninger der anses for påkrævede for at hindre osv. osv., så forekommer det mig, at jeg har al rimelig ret til at spørge partiet venstresocialisterne: når man nu stiller spørgsmål til andre, hvorfor er man så så fanatiske modstandere af, at vi i dette land prøver på at indføre virksomhedsdemokrati, hvor vi giver medarbejderne i virksomheden, alene i kraft af den omstændighed, at de er beskæftiget i virksomheden, den ret, som efter min mening er en førstefødselsret, nemlig retten til at være medbestemmende, til at træffe afgørelser vedrørende virksomhedens totale funktioner, hvorfor er man så så fanatiske modstandere, som man er i øjeblikket, af alle mulige tanker og ideer om virksomhedsdemokrati, om kapitalstyring, om økonomisk demokrati? Hvorfor er man så så negativ fra forespørgernes side i så henseende? Mig forekom det rimeligt, når man stillede sådanne spørgsmål til andre, at man prøver på selv at gøre sin egen situation op. Jeg ved, at vi nok ikke kan enes her, men jeg synes, det var rimeligt, at vi tog denne diskussion, for jeg har den opfattelse, at et af de stærkeste midler til at forhindre, at der kan lukkes virksomheder hen over hovedet på de ansatte, det er først og fremmest en gennemførelse af virksomhedsdemokratiet, hvorefter de ansatte har en vektor med hensyn til, om en virksomhed kan lukkes eller ej. I hvert fald skal det være de ansatte, som skal afgøre det på baggrund af regnskabsmæssige analyser af virksomheden. Det forekommer

mig rigtigt, at vi fik svar herpå. Det forekommer mig rimeligt, at de af os — nu skal jeg nok lade være med at overdrive, men sige det på den måde, at vi synes, at de af os, som efter min opfattelse har et nogenlunde venskabeligt forhold til venstresocialisterne, fik et svar herpå. Det er meget nemt bare at sige, man vil forhindre det, men efter min opfattelse er det nødvendigt, at man ikke bare vil forhindre det, men at man også giver de i virksomhederne beskæftigede et instrument, et værktøj, til at forhindre, at virksomheder lukkes hen over hovedet på dem. Det er ganske rigtigt, som man selv siger i sin tale her, at det kan folketingset ikke alene gøre; hvis ikke man selv prøver på at medvirke til det, så nytter det ikke så forfærdelig meget. Hvis ikke man er villig til dette, så har jeg nærmest den opfattelse, at så er det, fordi man ganske enkelt ikke kender det lille ord plus, men kun kender ét ord: minus. Det vil være mere end utilfredsstillende, ikke mindst for partiet og for bevægelsen selv.

Svend Erik Sørensen (KrF):

Jeg skal fatte mig i korthed, ikke fordi jeg finder, at denne forespørgsel er uvæsentlig, men fordi jeg synes, den hører hjemme i en langt større sammenhæng.

Kristeligt folkoparti mener ikke, at der her fra denne sal skal iværksættes andre foranstaltninger for at hindre betrængte virksomheder i at flytte kapital eller produktion til udlandet end dem, der ligger i at gøre forudsætningerne for disse virksomheders eksistens her i landet så gode som muligt. Det er af stor betydning, at lovgivningen fremover bliver mere erhvervsvenlig, end den har været, både for de små og de større virksomheder. Ellers må vi forude endnu flere flytninger i de kommende år.

Når enkelte virksomheder i Jylland i de senere år er flyttet syd for grænsen, er flyttet til Flensborg, så skyldes det ikke mindst vores skattelovgivning, men naturligvis også hele omkostningsniveauet her i landet i forhold til andre lande i Vesteuropa og ikke mindst de utrygge politiske forhold.

Mit parti har fuld forståelse for de store menneskelige og sociale problemer, der opstår ved virksomhedslukninger og virksomhedsflytninger. Vi mener, at vi har familien i fokus, men vi mener altså ikke, at tvangs-

[Svend Erik Sørensen.]

mæssige statsindgreb ud over de kontrolforanstaltninger, vi allerede har, tjener noget formål. Det er Danmark som helhed, der skal gøres mere menneskeligt og mere produktivt som arbejdsplads både for arbejdere og arbejdsgivere.

Jeg er enig med hr. Auken i, at denne forespørgsel næppe tjener de arbejdsløses sag, men mere sigter på at skabe unødigt uro i den aktuelle situation. Det er vort håb, at samarbejdsviljen nu må sejre også her i denne sal, som skulle være en arbejdsplads. Vi i kristeligt folkeparti agter forsat at bidrage hertil.

Jørgen Jensen (DKP):

Om denne debat gavner de arbejdsløses sag, det afhænger vel noget af, hvad der bliver sagt i denne debat, for der er mange, der lytter, også for at erfare, hvad årsagerne er til den situation, de befinder sig i.

Hr. Stetter spurgte, om vi intet havde lært af 1960ernes politik. Jeg må vel sige, at tilsyneladende har et flertal af befolkningen ikke lært, hvad det var der skete i 1960erne. Men vi har fået anskuelserundervisning i, hvordan det kan gå, hvis man i en periode med produktionsfremgang, som er fremkommet af et produktivitetsræs, som nedsled menneskene i 1960erne, ikke sikrer, at de værdier, der skabes på den måde, bliver brugt rigtigt, hvis man ikke har styring på, hvordan man anbringer kapitalen, og hvis man ikke sikrer, at de værdier, der skabes herhjemme, også bliver brugt til at sikre det danske samfund og de danske virksomheder. Det har vi ikke lært, og det er årsagen til den situation, vi befinder os i.

Derfor var jeg lidt skuffet, må jeg sige, over at socialdemokratiets ordfører, statsminister og økonomiminister ligesom talte sig væk fra de kendsgerninger, der reelt var, ved at tale om, at det var forretningsmæssige hensyn, man tog, når virksomheder lukkede. Ja men der er da ingen tvivl om, at det gør man, det er forretningsmæssige hensyn, nemlig at sikre, at man får den maksimale profit. Det er en kendsgerning, at det medfører en usikkerhed, en utryghed rundt om på arbejdspladserne, hvor man hver eneste dag står over for, at virksomheder lukkes hen over hovedet på folk. Virksomheder lukkes, alene fordi man ønsker at

flytte kapital over til et område, der er mere profitgivende. Det virker endnu stærkere, når det, som det også hænder, sker på den måde, at man udefra træffer beslutning om at flytte værdier, der er skabt herhjemme, fordi det giver mulighed for større profit.

Man kan godt stille tal op og sige: nå ja, men det er så få investeringer, der går fra Danmark til udlandet, i forhold til dem, der kommer ind, men det er jo kendsgerninger, at produktion flyttes. Det er også kendsgerninger, at virksomheder lukkes, ikke alene fordi de ikke er rentable, men også fordi de ikke sikrer den maksimale profit.

Derfor var det vel rigtigt, om vi i en sådan debat også konkretiserede, hvad vi ville gøre ved det i dag. Vi kan ikke forhindre den krise, der er i det kapitalistiske system, i at udvikle sig internationalt, men vi kunne prøve på, om vi ikke kunne sikre, at det ikke blev arbejderklassen, der kom til at betale byrden af den. Derfor har vi stillet nogle forslag. Det skal jo til behandling, det 6-punktsprogram vi har lagt frem, og det ville bl. a. gribe lidt ind over for det. Vi kunne også sikre, at der var kontrol med de samfundsmæssige investeringer, som finder sted. Vi er ikke særlig begejstrede tilhængere af forslaget om en statslig bistandsfond, men det er da givet, at uanset under hvilken form samfundet støtter virksomhederne, så må det betyde kontrol.

Vi kunne også arbejde for, at vi kom ud af EF, hvorved vi ville sikre os imod, at man ligefrem har aftaler om, at man har fri kapitalbevægelsesmuligheder over landegrænserne.

Vi kunne gøre noget for at sikre, at de ansatte, arbejderne, fik større indflydelse på egen arbejdssituation, fik mulighed for at få oplysning om, hvad det reelt var for kræfter, der stod bag ved den virksomhed, som de var beskæftiget på, og også fik indflydelse på de investeringer, som skulle foretages.

Nu vel, det forudsætter en stærk fagbevægelse, og det, jeg vil sige til debatten her, er, at netop i disse timer forbereder regeringen et lovforslag, som kun kan være med til at svække dansk fagbevægelse. Det er et spørgsmål, om dansk fagbevægelse har berettigelse, hvis vi kommer i den situation, at man herinde lovgiver på nuværende tidspunkt om overenskomstforhold. Man har

[Jørgen Jensen.]

lovgivet på en sådan måde, at det ikke længere er tilladt for arbejderne at aktionere i en overenskomstperiode. Men det, der lægges op til, er jo i virkeligheden, at man fratager arbejderne retten til kollektivt at være bestemmende om egne løn- og arbejdsvilkår. Det hænger i allerhøjeste grad også sammen med muligheden for at forhindre firmalukninger, som ikke er begrundede. Vi vil benytte lejligheden til at advare imod, at man fortsætter med udarbejdelse af de planer, som man har givet oplysning om at man arbejder på. Træk det tilbage, og lad os i fællesskab finde ud af, hvordan vi kan sikre en anden politik, som sætter arbejdsgiverne og de kræfter, som de har som repræsentanter her i folketinget, under pres.

Ordføreren for forespørgerne (Kurt Hansen)
(VS):

Den redegørelse, vi nu fik fra statsministeren og fra økonomiministeren, var jo stort set en teknisk gennemgang af, hvordan kapitalbevægelserne finder sted. Det er sådan set ikke det, der er det mest aktuelle problem for dem, der står midt ude i arbejdsløsheden eller kæmper for ikke at blive arbejdsløse. Men vi havde sådan set regnet med, at det ville blive en gennemgang og en fremstilling af den karakter. Vi var klar over, at spørgsmålet omkring bistandsfonden og afskrivningsreglerne ville komme frem. Vi opfatter det som en tilskudsordning til kapitalejerne, som vi ikke kan være med til. Bistandsfonden vil specielt præmiere specielt udvalgte kapitalejere.

Det var jo nogle fantastiske udtalelser, vi hørte før. I særdeleshed dem, hr. Auken ridsede op. Her blev vi beskrevet som skrivebordsocialister, vi var ude i overdrevet. Vi skulle hellere arbejde for en større demokratisering ude på virksomhederne, vi skulle arbejde for udvidelsen af A/S-loven. Men hvad var det rent faktisk, der skete f. eks. på Uniprint? Der skete rent faktisk det, at arbejderrepræsentanterne, der er medlemmer af aktieselskabsbestyrelsen, blev indkaldt til et ekstraordinært møde, hvor det blev fremlagt for første gang, at nu skulle denne her virksomhed lukke. Man søgte fra Winthers side at overtale arbejderrepræsentanterne til at lade være med at stemme imod lukningen. Det brugte man tre kvarter

på. Det gik ikke, og jeg kan kun tage det som et udtryk for, at det, som hr. Auken betegner som overdrevet og skrivebordsocialisme, er blevet en helt konkret sag for arbejderne i deres hverdag. Det er beklageligt, at man ikke har mere føling med situationen.

Hr. Henning Philipsen var inde på, hvordan VS stillede sig i forhold til den demokratiske udvikling på arbejdspladserne, som det blev kaldt, idet han sagde, at vi var fanatiske modstandere af alt. Det er der jo ikke tale om, hr. Henning Philipsen. Det, der er tale om, er, at vi ikke vil gå ind på tankerne omkring en ØD-tvangsopsparing, som udelukkende lønarbejderne kommer til at betale. Men vi vil gerne gå ind for, at regnskaber bl. a. bliver offentliggjort i langt større udstrækning, end de er i dag, således at lønarbejderen har en reel mulighed for at vurdere den aktuelle situation netop for firmaet. Det er selvfølgelig ikke nok bare at tage regnskabet, der må nødvendigvis indgå andre former for firmadokumenter også.

Jeg kunne også godt tænke mig at vende lidt tilbage til Uniprint igen, bl. a. fordi jeg kender ret meget til den aktion. Jeg er medlem af den samme fagforening som de arbejdere, der aktionerer i Uniprint, og derigennem har jeg et stort kendskab til denne virksomhed. På Uniprint mødte Winther en 100 procents modstand mod lukningen fra arbejderne. De var vel vidende om, at det var temmelig umuligt at få arbejde andre steder, og de nærede ikke noget ønske om at blive kolleger med de 150.000 arbejdsløse, som der er i dag — i hvert fald ikke sådan i direkte forstand. Selve aktionsformen adskiller sig jo i høj grad fra det, vi er vant til at se herhjemme. Arbejderne ville ikke overlade initiativet til nogen andre end sig selv. De valgte at køre en aktiv linje, hvor alle skulle drages ind i aktionen. Det daglige fællesmøde skulle være den højeste myndighed, og der blev nedsat en række komiteer, 10 i alt, som skulle sørge for, at de forskellige opgaver blev varetaget, og at der var mulighed for at aktivisere alle kammeraterne på arbejdspladsen, således at man havde en reel mulighed for at dæmme op imod arbejdsløsheden og imod kapitalen i det hele taget.

Det er klart, at alle midler vil blive taget i anvendelse fra Winthers side. Det sidste

[Kurt Hansén.]

eksempel var ganske tydeligt, det var netop politiets indgriben i konflikten, som vi for ca. 14 dage siden har været vidne til. Der er ikke noget at sige til, at en samlet flok Uniprintarbejdere ved demonstrationen for ca. 14 dage siden stillede det spørgsmål: var det virkelig socialdemokratiets første handling i den nuværende beskæftigelsessituation at sætte politiet ind mod arbejderne? Denne politiindsats taler sit eget utvetydige sprog om, hvilken funktion statsmagtens institutioner reelt har i et kapitalistisk samfund, når maksimalprofiten er truet.

Nogle vil nok synes, at al den snak om Uniprint ikke hører hjemme lige her, i hvert fald ikke på den måde, som den er ført frem. Men her vil jeg godt sige, at dér er vi særdeles uenige. Det er vores opfattelse, at det er væsentligt at få tingene så klare og konkrete på bordet, som det er muligt. Ikke bare Uniprintarbejderne, men hele arbejderklassen har krav på at få partiernes holdning at vide til de ting, vi diskuterer, og netop på en meget klar og konkret måde. Der er næppe tvivl om, at der i fremtiden, hvis der ikke sker noget fuldstændig uforudset, vil komme lignende aktioner, som vi oplever på Uniprint i dag. Dér kan man måske se, hvordan smedene på en Århusvirksomhed, Sabroe Øst, effektivt sætter ind i kampen mod de invaliditetsfremmende tidsstudiesystemer.

I takt med udbygningen af kapitalismens krise stiger de forskellige former for overgreb mod arbejderne. Virksomhedslukninger og kapitalflugt er en måde at presse arbejderne på, men der må tages andre metoder i brug, for at krisens omkostninger kan blive kastet over på lønarbejderne, og her kan bl. a. nævnes ting som løntrykleri og forfølgelse af syge. Jeg er helt klar over, at det måske er et groft postulat at føre frem, men på den arbejdsplads, hvor jeg var, før jeg kom herind, var der flere eksempler på den slags ting, eksempler på, hvordan man bare kunne sende et brev hjem til folk om, at de ikke skulle komme mere, når de havde været syge for lang tid. Det er taktikken; det er den slags ting, der bliver taget i anvendelse.

Politiske fyringer er også noget af det, der har været trukket frem inden for de sidste måneder, det har også været særlig fremherskende på arbejdspladserne. Øget tempo,

opskruning af arbejdsindsat står på dagsordenen mange steder, og sådan kunne man selvfølgelig blive ved.

Men denne debat angår selvfølgelig flytning af kapital og produktion til udlandet, og dér mener jeg, som jeg har givet udtryk for, at det er meget vigtigt, at vi får helt klare og præcise formuleringer på bordet. Samtidig vil VS i hvert fald medvirke til at få stimuleret en debat ude omkring på arbejdspladserne om, hvordan man dér bedst kan imødegå kapitalens fremturen med kravet om maksimal profit igennem flytning af virksomheder og produktion til udlandet.

Nu har regeringen så bebudet tvangsindgreb i overenskomstsituationen. Præcis som Dansk Arbejdsgiverforening hele tiden har spillet på. Det er bl. a. det, vi har haft i tankerne, når vi til stadighed har peget på, at det ikke er nogen entydig fordel for lønarbejderne, at det er socialdemokratiet, der sidder på taburetterne. Vi sagde det klart og tydeligt også i debatten omkring den socialdemokratiske regerings tiltrædelseserklæring, at socialdemokratiets kriseplaner ikke er væsentligt forskellige fra de borgerlige partiers kriseplaner, at risikoen består for, at en socialdemokratisk regering har lettere ved at slippe fra et tvangsindgreb, end en borgerlig regering ville have det med socialdemokratiet i opposition, at socialdemokratiet som altid, når partiet har regeringsmagten, vil benytte sine forbindelser til fagbevægelsens top i bestræbelserne på at dæmpe den politiske aktivitet på arbejdspladserne.

Det er netop det, vi ser nu, og fra VS' side skal vi ikke foregive at være overraskede. Vi har aldrig deltaget i illusionsmageriet omkring en arbejderregering eller et nyt arbejderflertal, vi har tværtimod hele tiden sagt, at lønarbejderne, hvis de skal have nogen som helst fordel af en socialdemokratisk regering, selv gennem politisk aktivitet på arbejdspladserne og imod statsindgrebene må tvinge denne regering væk fra den politik, der er lige så kapitalejervenlig og lønarbejderfjendsk som de borgerliges. Socialdemokratiet er nødt til at tage hensyn til arbejdspladsernes reaktioner i højere grad, end de borgerlige er det, af den simple grund, at socialdemokratiet har en væsentlig del af sin vælgermæssige basis blandt lønarbejderne; men som ministerens svar og bebudelsen af tvangsindgrebet klart viser, er

[Kurt Hansen.]

det netop kraftige reaktioner fra arbejdspladserne, der er forudsætningen for, at der overhovedet skal kunne blive nogen forskel.

Auken (S):

Kun den korte bemærkning, at efter det sidste indlæg må det stå klart for alle, at det, der var formålet med denne forespørgselsdebat, overhovedet ikke var at få gjort noget som helst positivt, konkret og konstruktivt for de arbejdsløse, men udelukkende at skabe mistillid og mistænksomhed til socialdemokratiet og den politik, vi står for.

Jeg synes, det er deprimerende, at man bruger en så alvorlig beskæftigelsesmæssig situation, som vi er inde i, som retorisk baggrund for et partipolitisk ræs, der efter min mening intet formål tjener i den aktuelle situation. På samtlige de punkter, hvor der blev anvist præcise og klare formuleringer fra vores side, fik man vattede og ideologisk udpinte formuleringer fra venstresocialisterne i stedet.

Det gælder medbestemmelsesspørgsmålet, det gælder økonomisk demokrati, det gælder de alternative måder at klare virksomhedsspørgsmål som Kooperation osv. på, det gælder den statslige bistandsfond, det gælder spørgsmålet om det internationale samarbejde til kontrol med de multinationale selskaber på nordisk plan, på europæisk plan osv. inden for det internationale faglige samarbejde. Jeg synes, det er deprimerende, at vi skal bruge en hel eftermiddag i Folketinget til at køre denne partipolitiske debat fremfor at samle os omkring løsningen af de meget alvorlige problemer, som vort samfund og navnlig de arbejdsløse er stillet over for.

Henning Philipsen (SF):

Jeg kan tilgive hr. Kurt Hansen, at han ikke hører efter, hvad jeg siger, jeg kan også tilgive, at han ikke forstår, hvad jeg siger, for det kan jo skyldes, at jeg ikke siger det tydeligt nok, men jeg kan ikke tilgive, at han citerer mig forkert, og det er det, der skete, for jeg omtalte ikke virksomhedsdemokrati på den måde, som hr. Kurt Hansen beskrev det.

For ligesom at lette på hr. Kurt Hansens forståelse vil jeg lige gøre opmærksom på, at

det, det drejer sig om for mig, når jeg taler virksomhedsdemokrati, er ikke kun et spørgsmål om at kunne udlevere regnskaberne til de i virksomheden beskæftigede, også således at de kan få dem analyseret og gennemgået. Det, det drejer sig om efter min mening, når jeg taler virksomhedsdemokrati, er de i virksomhederne beskæftigedes rettigheder, retten til at forvalte virksomheden, retten til at kunne nedlægge veto imod, hvad en virksomhedsledelse eventuelt måtte planlægge eller foretage sig. Det er efter min opfattelse betydelig mere vigtigt end bare dette at kunne få regnskaberne udleveret, for regnskaberne konstaterer noget, men har intet i sig selv med forvaltningsretten at gøre. Det er den, jeg gerne ville have fat i.

Det var det, jeg beskrev, men måske ikke tilstrækkelig klart; i så fald beder jeg hr. Kurt Hansen om undskyldning for, at jeg måske ikke har beskrevet det klart nok.

Til sidst bare denne bemærkning. Jeg konstaterer på baggrund af denne debat, at den for så vidt har været nyttig i den forstand, at jeg har fået ret i mine betragtninger i den første omgang, hvor jeg sagde, at det eneste, venstresocialisterne i øjeblikket kan koncentrere sig om, er et stort minus; plus findes ikke.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Da især ordføreren for forespørgerne har beskæftiget sig med alt andet end det, der var forespørgslens indhold, giver det mig ikke anledning til nogen bemærkninger.

Sigsgaard (VS):

Jeg synes nok, der er grund til lige i anledning af hr. Henning Philipsens bemærkninger og direkte spørgsmål også at pege på det meget problematiske i, at man fra lønarbejdernes side skulle købe sig til indflydelse. Der ville jeg da også tro, vi kunne blive enige om, hvis vi nu snakkede lidt længere om det, at det rimelige, det er vel rettighe-der, som lønarbejderne helt naturligt har krav på, og som man ikke skulle betale noget for.

Der er jo også noget ret så betænkeligt ved at gå langt ind i de deltagelsesdemokratitanter, som SF gør sig til talsmand for. Jeg ved ikke, om hr. Henning Philipsen har tænkt på det, men det kan være en proble-

[Sigsgaard.]

matisk sag, at lønarbejderne skal deltage i f. eks. beslutninger om, hvem der skal fyres blandt deres kammerater. Vi har ikke afvist en række af de tanker, som er kommet frem bl. a. fra SFs side. Jeg kan da nævne, at vetotanken har jeg været den første til at formulere for en lang række år siden — det kan slås op i folketingets annaler — i forbindelse med støtte til en lovgivning om industriinnovation. Men vi har altså vores betænkeligheder, og når man så herfra også taler om plusser og minusser, og VSere kun kan se minusser og ingen sans har for plusser, så gør hr. Henning Philipsen sig skyldig i den almindelige fejltagelse kun at kunne se, hvad der foregår herinde i folketinget, og ikke have noget som helst øje for det, der foregår udenfor. Hr. Henning Philipsen burde nok have gjort sig klart efter debatten her i dag, at det, man vil foretage sig over for f. eks. et problem som kapitalflugt her fra folketingets side, simpelt hen er lig nul.

Så har jeg et par andre bemærkninger også. Økonomiministeren var inde på, at der kræves Nationalbanktilladelse, når man skal flytte kapital ud af landet, at Nationalbanken jo så skønner, om der er tale om kapitalflugt, og at man ville være opmærksom på problemet osv. I den forbindelse vil jeg godt spørge ministeren for nu at få at vide, i hvor høj grad Nationalbanken faktisk bruger sin beføjelse til at nægte tilladelse til udførsel af kapital til direkte investeringer, i hvor mange tilfælde Nationalbanken har sagt nej til ansøgninger om direkte kapitaloverførsler. Jeg synes, at svaret på det spørgsmål kan være ret afgørende for hele sagen.

Dernæst kunne der være grund til at sige, at når det understreges fra ministerens side, at kapitalflugten er af begrænset omfang i dag — det vil jeg ikke gå ind på en diskussion om — betyder det ikke, at den også vil være af begrænset omfang i morgen. Hvis det går godt én gang, det, som nu er startet med spekulationsflugten ud af landet, kan det vel også gå godt de næste gange, og derfor er det så vigtigt, at der tages alvorligt fat over for de ting, der er i gang netop nu, bl. a. i Uniprintsagen.

Ministeren mente ikke, at restriktioner er

nødvendige, men endnu vigtigere er det vel, at han sagde, de næppe er politisk mulige — han brugte en vending i retning af, at hvis vi laver restriktioner, så vil andre og antagelig større og stærkere lande jo nok svare igen, vores internationale relationer vil stille sig hindrende i vejen for, at vi sætter ind med restriktioner.

Dette, at kapitalejerne gør danske arbejdere og funktionærer arbejdsløse blot for at få sat profitten lidt i vejret eller for at bevare den på et forholdsvis højt niveau gennem flytning, har vi altså her i dag fået at vide at regeringen ikke kan/vil gøre noget ved, eller at den ikke vil gøre mere ved det, end der allerede er gjort. Det var, hvad ministeren svarede. Det vil også sige, at der i og for sig er kommet et ganske klart resultat ud af debatten, nemlig at der kun er én eneste udvej tilbage: at arbejdere og funktionærer selv direkte søger at hindre, at kapitalejerne smider dem på gaden.

Så var der ganske vist en vis modstrid mellem det, ministeren sagde, og det, socialdemokratiets ordfører sagde, for ministeren sagde ganske klart: de mulige foranstaltninger, vi har i dag, er tilstrækkelige, og vi kan næppe komme videre på grund af de internationale forbindelser — herunder tænkte ministeren selvfølgelig i særlig grad på medlemskabet af fællesmarkedet — mens hr. Auken holdt en flammende tale om alt det, regeringen nu ville til at gøre med bistandsfond, afskrivningsfiduser og alt det andet, som ikke begrænser kapitalflugt. Og jeg ved ikke, om hr. Auken direkte påstod det, men det var, ligesom han ville fremstille regeringen som vældig handlekraftig og mente, at nu skulle regeringen nok klare de problemer, men de dér venstresocialister ville jo slet ikke klare nogen problemer, de ville kun skabe uro.

Det, vi bl. a. vil med denne debat, er naturligvis at få slået fast, hvad regeringen og folketinget kan og vil gøre over for kapitalflugten, og dér tror jeg nok, man skal holde sig til ministerens svar, nemlig at der ikke vil blive taget yderligere initiativer ud over de beføjelser, der i dag ligger f. eks. i Nationalbanken.

Hr. Jens Peter Jensen sagde jo egentlig klart, hvad der er borgerlig og desværre

[Sigsgaard.]

altså også i høj grad socialdemokratisk politik: vil man forhindre kapitalflugt, sagde hr. Jens Peter Jensen, skal man bare give kapitalen bedre vilkår. Det er det syn, der også ligger bag regeringens forslag om en bistandsfond, om større afskrivningsfiduser, om særlig støtte til bestemte virksomheder, til bestemte industri- og håndværksinvesteringer. Men dér må man nok have lov til at spørge: hvem skal betale alle de tilskud til kapitalen? Det er der jo stort set kun lønarbejderne til.

Når man f. eks. fra kristeligt folkepartis side her i dag taler om øget støtte til virksomhedsejerne, som altså næsten samtlige andre partier har gjort det, så kræver kristeligt folkeparti — og det er kun ét eksempel, jeg her tager frem — jo dermed, netop at der skal tages fra lønarbejderne og gives til de besiddende. Det er det, der fjæler sig bag de ret så smukke vendinger, man bruger. Det er en køn kristelig moral at tage fra de svage og give til de stærke, men det er det, man står her og siger den ene gang efter den anden.

Det er altså, hvad folkettinget kan og vil gøre. Det er ikke særlig behageligt på den måde at få klarhed over, hvis politik det er, der overvejende føres her i folkettinget, men den klarhed er nødvendig, og den er påtrængende nødvendig netop i disse dage, hvor man vil foretage et tvangsindgreb og gennemføre nogle indgreb, som i hvert fald ikke kan siges at være til fordel for lønarbejderklassen, og som ligger meget nær, så vidt vi i dag ved, ved det, man fra arbejdsgiverside har ønsket. Den klarhed over, hvad folkettinget kan og vil være med til at gennemføre, er nødvendig, og det er nødvendigt også at drage den konklusion ud af den klarhed, at hvis kapitalflugten skal standses, hvis der skal tages fat på andre problemer i forbindelse med arbejdspladserne, kommer vi ikke uden om, at lønarbejderne selv må tage sagen i egen hånd; I får meget ringe hjælp fra folkettinget.

(Kort bemærkning).

Henning Philipsen (SF):

Det skal være den bemærkning til hr. Sigsgaard, at jeg ikke mener, jeg på noget tidspunkt har talt om, at nogen skulle købe sig til noget hverken i forbindelse med økonomisk demokrati, virksomhedsdemokrati eller andre ting. Det ved hr. Sigsgaard vi ikke lægger navn til, det ved hr. Sigsgaard vi ikke står for, så det var en overflødig bemærkning.

Dernæst skal jeg ikke bestride hr. Sigsgaards paternitet til forslaget om virksomhedsdemokrati. Det vil jeg meget gerne medgive ham. Jeg erindrer ikke, hvem der først kom med det; jeg synes bare, det er godt og rigtigt. Jeg taler her om demokrati på arbejdspladsen først og fremmest.

Når jeg taler om demokrati på arbejdspladsen, er det i forbindelse med vetoretten alene i kraft af, at man arbejder på sin virksomhed, jeg taler om.

Så vil jeg lige som det sidste sige, at hr. Sigsgaard påstod, at jeg var hildet i den opfattelse, som er gældende her i folkettinget, og derfor ikke havde øje for, hvad der sker uden for tingen. Det kan hr. Sigsgaard naturligvis godt mene, men han har i hvert fald ikke patent på at vide, hvad der sker uden for tingen. Vi har i hvert fald i den nordjyske fagbevægelse en levende fornemmelse af, hvor lidt VS følger med, når den nordjyske fagbevægelse indkalder arbejderpartierne til møder deroppe.

Svend Erik Sørensen (KrF):

Ja, det ville være en ukristelig politik, hvis vi tog fra arbejderne og gav til arbejdsgiverne sådan uden videre, men jeg er bange for, at gruppen dernede sidder lidt for langt fra mikrofonen til, at man kan høre rigtigt; det er i hvert fald citeret forkert. Jeg sagde, at hvis man førte en erhvervsvenlig politik, ville det gavne arbejdspladserne og dermed også arbejderne, og det er, hvad vi har brug for nu.

Sigsgaard (VS):

Til hr. Henning Philipsen: når jeg brugte udtrykket, at det kan ikke være rimeligt, at arbejdere og funktionærer skal købe sig til indflydelse, til virksomhedsdemokrati, tænker jeg dermed på, at SF går ind for det, man kalder ØD, går ind for økonomisk demokrati, går ind for, at lønarbejderne skal give afkald på en del af det, de ellers kunne have fået i løn og andre goder, og skal lade det gå ind i en fond, og dermed skal de altså betale for at få nogle demokratiske rettigheder, der burde være en helt naturlig ting, som der ikke skulle betales for. Men det er vi jo klart uenige om: SF går altså gennem ØD-forslaget ind for at betale for de rettigheder, og dér er VS imod.

Med hensyn til møderne, som man indkalder til i Nordjylland, skal vi nok komme, når bare man husker at invitere os, men det hænder jo, at man glemmer det, hr. Henning Philipsen.

I anledning af ordføreren for kristeligt folkepartis bemærkninger her til sidst om, at jeg ikke skulle have hørt efter, hvad han havde sagt: jeg har hørt udmærket efter; han sagde her, at man skal give erhvervslivet gode vilkår. Hvad betyder det? Det betyder flere afskrivningsfiduser, det betyder flere tilskud. Og jeg vil godt holde et større antal stegte sild på, at inden bøgen står grøn, har kristeligt folkeparti stemt for en hel masse tilskud til kapitalejerne. De skal betales af lønarbejderne, og kristeligt folkeparti kan ikke komme uden om, at det er at tage fra de svage og give til de stærke.

(Kort bemærkning).

Henning Philipsen (SF):

Jeg bliver nødt til det, jeg ville ikke have gjort det, men hr. Sigsgaards fremstilling af, hvad socialistisk folkeparti både skriftligt og mundtligt har lagt i økonomisk demokrati, er totalt i strid med det, SF går ind for; vi taler om noget helt andet end det, hr. Sigsgaard gør.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Reserveordføreren for VS, hr. Sigsgaard, stillede mig et konkret spørgsmål, som jeg gerne skal forsøge at svare på. Hr. Sigsgaard spurgte, hvor mange tilfælde der forelå af,

at Nationalbanken havde afslået at tillade kapitaloverførsel til udlandet. Det antal er mig ikke bekendt, og det kan jeg derfor ikke svare på, men jeg kan sige, at der heller ikke er forelagt mig nogen tilfælde, hvor Nationalbanken har accepteret overførsel af kapital uden for de formål, som sådan kapitaloverførsel er accepteret til.

Hermed sluttede forespørgslen.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 6. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om midlertidige omskolingstilskud [af Bay m. fl.].

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af beskæftigelsen og bedre kår for de arbejdsledige [af Knud Jespersen m. fl.].

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. [af Henning Philipsen m. fl.].

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Bortfald af sygesikringsgrænsen samt indførelse af nettoafregning m. v.).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. samt afskrivningsloven. (Procenttillæg, ekspropriation, jordfordeling og afløste jordrentebrug m. v.).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ophævelse af lov om særlig indkomstskat m. v. [af Ove Jensen og Glistrup].

[Første næstformand.]

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. samt afskrivningsloven. (Procenttillæg, ekspropriation, jordfordeling og afløste jordrentebrug m. v.) [af Bernhard Baunsgaard m. fl.].

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. samt afskrivningsloven. (Procenttillæg, ekspropriation, jordfordeling og afløste jordrentebrug m. v.) [optaget af Anders Andersen].

Mødet hævet kl. 16.24.
